

Federatie van Rudolf Steinerscholen in Vlaanderen

CHARTER

De Federatie van Rudolf Steinerscholen in Vlaanderen verenigt de scholen in Vlaanderen, die de opvoeding en ontwikkeling van kinderen begeleiden door ze te benaderen als denkende, voelende en willende mensen in wording. Deze scholen steunen voor hun werking op het (heil)pedagogisch concept ontwikkeld door Rudolf Steiner in het kader van de antroposofie en voortdurend geactualiseerd door dialoog, studie en internationale uitwisseling. De besturen van scholen onderschrijven dit door lidmaatschap van de federatie

Doelstellingen

Zoals uitvoeriger beschreven onder de titel voorgeschiedenis zijn de huidige 3 algemene doelstellingen zoals vermeld in de statuten:

- 1) Het verdedigen en behoeden van de belangen van de Rudolf Steinerscholen.
- 2) Het bevorderen van de vrijheid van onderwijs en cultuurleven in brede zin.
- 3) Het organiseren van nascholing en pedagogische begeleiding.

Deze 3 algemene doelstelling zijn concreet uitgewerkt tot 10 specifieke doelstellingen. Binnen de beperkte mogelijkheden die we hebben, werken we aan:

1 Bevorderen van de vrijheid van onderwijs en cultuurleven

De federatie wil binnen haar mogelijkheden de vrijheid van onderwijs en cultuurleven vrijwaren. Dit kan gebeuren door met de eigen visie deel te nemen aan de dialoog op het maatschappelijke of politieke forum. Indien een nieuwe overheidsmaatregel een schending inhoudt van de vrijheid van onderwijs, kan de federatie zelf een juridische procedure voeren. De federatie kan besluiten steun te verlenen aan juridische procedures, die door anderen met dezelfde doelstelling gevoerd worden.

2 Opvolgen van nieuwe overheidsmaatregelen

Voortdurend worden decreten en toepassingsbesluiten herdacht en herschreven op basis van telkens weer nieuwe beleidsprioriteiten. Het vraagt een constante waakzaamheid om op dit vlak het standpunt van de 'kleine onderwijsverstrekkers' te kunnen laten klinken, zodat deze enige invloed kunnen uitoefenen op de besluitvorming of alvast kunnen deelnemen aan het debat. Het gaat hierbij om pedagogische maatregelen, maar vaak ook om schoolorganisatorische veranderingen of personeelsaangelegenheden.

3 Vertegenwoordiging

De federatie is vertegenwoordigd in verschillende internationale organisaties en overlegorganen en is lid van:

'**European Council of R. Steiner Waldorf Education**': die raad komt samen met vertegenwoordigers uit vele Europese landen. Er wordt in deze internationale context van gedachten gewisseld rond actuele thema's.

'**International Association for Steiner Waldorf Early Childhood Education**'. Die raad komt samen met vertegenwoordigers uit de hele wereld. Er wordt specifiek gewerkt rond thema's over het jonge kind.

In Vlaanderen neemt de federatie deel aan het 'Overleg Kleine Onderwijsverstrekkers' (OKO) samen met 'FOPEM', IPCO en VOOP. In dit overlegforum ontmoeten kleinere koepels uit het vrij gesubsidieerd onderwijs elkaar met het oog op een gezamenlijke vertegenwoordiging in diverse

vergaderingen en beleidsorganen van de Vlaamse overheid zoals de 'Vlaamse onderwijsraad' en het 'Overkoepelend onderhandelingscomité'.

4 Ontwikkelen van leerplannen gesteund op eigen eindtermen

Op vraag van de schoolbesturen heeft de federatie, via het werk in beide scholengemeenschappen, de taak opgenomen om het pedagogisch concept te verwoorden naar de overheid toe. Op basis van het eigen pedagogisch concept, wordt gewerkt aan de formulering van eigen alternatieve eindtermen. Conform de wettelijke voorschriften worden leerplannen geschreven voor de verschillende niveaus en vakken. Deze leerplannen vormen een toetssteen voor de voorgestelde pedagogie. Zowel de bestaande scholen, als eventuele nieuwe scholen kunnen gebruik maken van deze publicaties.

5 Pedagogische ondersteuning en kwaliteitszorg

Naast eindtermen en leerplannen ontwikkelt de federatie nieuwe initiatieven die de pedagogische werking ten goed kunnen komen, zoals de organisatie van vakgroepwerking om 'goede praktijkvoorbeelden' uit te wisselen of leerlijnen van een vak te verdiepen. Daarnaast willen we ook ruimte maken voor gerichte studie rond een thema dat aan de orde is (cultuurbeschouwing, ICT, toekomstgerichte comprehensieve visie,...). Dit alles kadert in de zorg om kwaliteitsvol onderwijs waarbij zowel de pedagogische als de schoolorganisatorische aspecten onder de aandacht kunnen worden genomen.

De federatie draagt ertoe bij dat het pedagogisch concept in ontwikkeling blijft en een antwoord is op de vragen en noden van deze tijd. Regelmatig organiseren we gespreks- en overlegmomenten, studiedagen en lessenreeksen rond deze thema's, of stimuleren deelname aan cursussen die in binnen- en buitenland georganiseerd worden.

6 Samenwerking met andere initiatieven

De federatie werkt samen met andere initiatieven die uitgaan van dezelfde inspiratiebron en met gelijkaardige doelstellingen.

Zo is er de samenwerking met de Rudolf Steineracademie onder meer op het vlak van de bibliotheek, en overleg met vertegenwoordigers van andere antroposofische werkgebieden. Dit kan betekenen dat er overleg gepleegd wordt in verband met bepaalde acties die ondernomen worden, dat er wordt samengewerkt rond een tijdschrift of rond een cursus, dat diensten geleverd kunnen worden, dat er een uitwisseling kan zijn van ideeën voor voordrachten en publicaties.

7 Verzorgen van communicatie

De federatie wil een rol spelen in het verzorgen van de communicatie rond de steinerpedagogie. De brochure 'Met hart en ziel naar de Steinerschool' kan in alle scholen bij nieuwe ouders en belangstellenden worden verspreid. De interne nieuwsbrief rapporteert over de werking van de federatie naar de schoolbeweging. Daarnaast is er ook een video die het steineronderwijs vanaf de kleuterleeftijd tot en met de middelbare school in beeld brengt. Het beheren van een eigen webruimte behoort hier ook toe: www.steinerscholen.be.

8 Bemiddeling bij eventuele geschillen of tussenkomst bij conflicten

Geschillen en problemen kunnen steeds ontstaan in een dynamisch evoluerend systeem dat juist gekenmerkt wordt door initiatieven van individuen of van groepen.

Wanneer er een conflict is binnen één school wordt in eerste instantie het hele klachten- en conflicten behandelingsplan van de betreffende school gevolgd. Elke school verbindt er zich toe zo een klachtenbemiddelingsplan en -procedure op te stellen en te implementeren. Dit plan kan voorzien in een bemiddeling door een externe partij. In dat geval kan de vraag ook aan de raad van bestuur van de federatie gesteld worden om te bemiddelen mits alle betrokken partijen dit verzoek ondersteunen.

Pas als er problemen zijn in een school of tussen scholen, waarvan de impact uitstraalt op de hele schoolbeweging, waarbij haar belangen geschaad worden, kan de federatie het initiatief nemen om hierbij te bemiddelen.

9 Vorming

De federatie speelt een belangrijke rol in de opleiding en nascholing van leraren in de steinerpedagogie door het organiseren van een basisopleiding in de steinerpedagogie en verdiepende cursussen. Daarnaast organiseert ze ook studiedagen voor leraren en voor schoolleiders, steeds in nauw overleg met de scholen zelf.

10 Begeleiding en hulp voor nieuwe initiatieven

Nieuwe initiatieven ontstaan meestal uit het verlangen van ouders en leraren om een school op te richten die beantwoordt aan hun pedagogische vraag of uit een nood om het studieaanbod uit te breiden. Er wordt gebruik gemaakt van een grote wilskracht, een belangrijke inzet en liefst ook wat ervaring die de initiatiefnemers met zich meebrengen.

Het is de bedoeling om binnen de federatie de ervaring te benutten en te delen. Zo kunnen er technische adviezen gegeven worden die nuttig zijn bij de oprichting van een nieuwe school of vestigingsplaats. Er kan hulp verleend worden bij de administratieve stappen die moeten gezet worden voor erkenning of subsidiëring. Indien nodig kan ook een financiële tussenkomst voorzien worden voor een uitbreiding van bestaande of voor nieuwe initiatieven.

Wanneer men zich ten opzichte van de buitenwereld wil profileren als steinerschool, dan is het noodzakelijk dat men de leerplannen volgt die binnen het kader van die steinerscholen ontwikkeld werden.

Werking van de federatie

1 De juridische structuur van de federatie

Algemene vergadering

De Federatie van R Steinerscholen in Vlaanderen is qua juridische vorm een vereniging zonder winstoogmerk. De leden zijn de inrichtende machten/schoolbesturen van de scholen. Deze rechtspersonen laten zich vertegenwoordigen door een gevolmachtigde per onderwijsniveau en per vestigingsplaats. Deze personen vormen samen de algemene vergadering.

Statutair moet de algemene vergadering minstens eenmaal per jaar samenkomen voor de goedkeuring van het werkingsverslag, de benoeming van de raad van bestuur, de aanstelling en de evaluatie van de mandaatgroepen, het nemen van belangrijke beslissingen en het wijzigen van de statuten. Naast de statutaire vergadering die voor eind februari samenkomt voor o.a. de goedkeuring van de jaarrekening van het afgelopen boekjaar en een begroting voor het volgende schooljaar, kan een bijkomende vergadering bijeenkomen in functie van de noodzaak voor o.a. visievorming in het derde of eerste trimester. Er kunnen door de raad van bestuur, al dan niet op voorstel van de mandaatgroepen, extra-personeel worden uitgenodigd om deel te nemen aan de vergaderingen.

Raad van bestuur

Het dagelijks bestuur van de federatie gebeurt door de raad van bestuur. Deze raad houdt het overzicht, coördineert de werkzaamheden, roept de algemene vergaderingen bijeen, staat in voor de inning van de ledenbijdragen, een afgesproken bedrag per leerling dat wordt vastgelegd door de algemene vergadering, draagt de verantwoordelijkheid voor de algemene boekhouding in overleg met de niveau-mandaatgroepen, voert het personeelsbeleid, beheert de lokalen in de Nachtegaalstraat en heeft verder, conform de vzw-wetgeving, alle restbevoegdheden die niet uitdrukkelijk aan de algemene vergadering of aan de mandaatgroepen zijn toevertrouwd. De raad van bestuur kan themagroepen, onderzoeksgroepen of werkgroepen oprichten om een deelopdracht op zich te nemen.

Scholengemeenschappen en mandaatgroepen

De federatie is georganiseerd in 2 scholengemeenschappen, resp. voor het basisonderwijs en voor het secundair onderwijs. Beide vallen samen met de niveau-mandaatgroepen als vertegenwoordigers van de betrokken schoolbesturen. Ze zorgen voor bijkomende ondersteuningsmiddelen voor de scholen en voor het overkoepelende werk.

De algemene vergadering delegeert de bevoegdheid van de niveaumandaatgroepen aan de scholengemeenschappen

De mandaatgroep basisonderwijs en de mandaatgroepen van het secundair onderwijs (respectievelijk pedagogie en personeel) bepalen, binnen de klijntlijnen van hun opdracht op onafhankelijke wijze de methode van werken, zoals de frequentie van vergaderen, de keuze van de voorzitter,...

De niveau-mandaatgroepen kunnen zelf een budget opstellen en na goedkeuring hiervan door de schoolbesturen, deze bijdragen die voor de werking noodzakelijk zijn innen van de scholen. Verder staan ze in voor het verwezenlijken van de meeste van voornoemde doelstellingen op het niveau van de groep. Indien een groep, om welke reden dan ook, niet meer werkzaam is, kan de algemene vergadering hem, na het afsluiten van de rekeningen, opheffen. Deze niveau-mandaatgroepen bestaan uit meerdere personen die optreden als vertegenwoordigers van hun school. Ze kunnen personeelsleden voorzien, aanwerven en evalueren, binnen de klijntlijnen van hun budget en in overleg met de raad van bestuur. Van iedere school die lid is van de federatie wordt verwacht dat zij deelneemt aan het overleg in de niveau-mandaatgroepen.

Daarnaast kan de algemene vergadering nog andere mandaatgroepen oprichten en installeren. Hun budget moet voorzien worden in het algemene federatiebudget.

2 Overheidsteun voor de koepelwerking en pedagogische begeleiding

De federatie kan rekenen op -beperkte- ondersteuning door de overheid. Dit gebeurt voornamelijk omdat de federatie voor steinerscholen optreedt als pedagogische begeleidingsdienst, met onder meer als taken leerplannen maken en zorgen voor eigen vormen van kwaliteitszorg.

Op dit moment krijgt de federatie 'als koepelorganisatie':

- Een bedrag per onderwijsniveau, berekend op basis van het aantal organieke ambten, en bedoeld voor begeleidingswerk vanuit de koepel naar de scholen toe. Daartoe moet ieder jaar een aanvraag ingediend, een project geschreven, de rekeningen voorgelegd en de uitgaven verantwoord worden.
- Twee halftijdse medewerkers (CODO's), en bij toerbeurt binnen OKO om de twee jaar voor een periode van twee jaar een halftijdse gedetacheerde.

3 Samenwerken in het geheel

Daarnaast moet de werking worden gedragen door de scholen en de scholengemeenschappen: financieel en wat de inzet van mensen betreft. Naast het werk van betaalde personeelsleden, blijft de inzet van leraren, ouders en medewerkers vanuit de scholen heel belangrijk. Alle hierboven opgesomde doelstellingen kunnen onmogelijk worden gerealiseerd door de medewerkers. In deze zin steunt de federatie voor haar werking nog in grote mate op vrijwilligers of op betaalde personeelsleden uit de scholen die in hun takenpakket ruimte maken of krijgen voor deze gezamenlijke werking.

Een school die lid is van de federatie kan enerzijds beroep doen op de resultaten van al dit gezamenlijk werk, doch zal anderzijds zijn loyaliteit moeten betuigen ten opzichte van de gestelde doelen. Lid zijn van de federatie heeft de keuze voor samenwerking als consequentie. De participerende school verplicht zich tot een financiële bijdrage in de kosten zoals die in overleg op de algemene vergadering en met de schoolbesturen werd vastgesteld. Er wordt daarnaast ook een dynamische inzet verwacht vanuit iedere school, elk naar vermogen en een loyale houding ten opzichte van de genomen beslissingen. Verslagen van het forum, van de mandaatgroepen en van de algemene vergadering worden in ieder geval aan de deelnemers van de vergadering bezorgd, maar verder ook aan alle schoolbesturen of besturen van vestigingen die hierom vragen.

Op deze wijze moet er een dynamisch geheel mogelijk zijn dat én de eigenheid én de openheid van ieder pedagogisch initiatief waarborgt én dat gelijktijdig de eenheid van het pedagogisch concept en de onderlinge samenwerking tussen de verschillende scholen tot uiting doet komen.

Voorgeschiedenis

De behoefte om met mekaar in contact te komen, om mekaar regelmatig te ontmoeten en om samen initiatieven te nemen ontstond bij verscheidene schoolbesturen. Aanvankelijk gebeurde dit onder druk van nieuwe overheidsmaatregelen. Samen stonden scholen sterker om een eigen plek in het Vlaamse onderwijs in te nemen. Deze vraag vanuit de schoolbesturen, op de meeste plaatsen bestaande uit ouders en leraars, ligt aan de basis van de samenkomsten van het 'Centrum voor steinerpedagogie', later het 'Scholenoverleg'. De behoefte groeide om een structuur in het leven te roepen die aan deze samenwerking een formeel karakter gaf.

De directe aanleiding voor de oprichting in 1990 van de federatie waren de nieuwe overheidsmaatregelen inzake de vaste benoemingen van personeelsleden in de scholen. Een zo snelle vaste benoeming werd toen door de overgrote meerderheid van de personeelsleden niet wenselijk geacht. Dit referendum kon leiden tot heel eigen regeling voor onze scholen inzake vaste benoemingen: een overeenkomst afgesloten in het centraal paritair comité.

De Federatie van Steinerscholen in Vlaanderen werd opgericht onder de rechtsvorm van een vereniging zonder winstoogmerk.

De doelstellingen waren:

- a) Het verdedigen en behoeden van de belangen van de Rudolf Steinerscholen.
- b) Het bevorderen van de vrijheid van onderwijs en cultuurleven in brede zin.

De leden waren de schoolbesturen die vrijwillig wilden toetreden en de doelstellingen onderschreven. Iedere school had naargelang zijn onderwijsniveau's en zijn vestigingsplaatsen recht op een aantal afgevaardigden in de algemene vergadering. Er was ook een clausule voorzien voor waarnemers, vanuit de initiatiefgroepen, de RSA, de lerarenvereniging, Court-St-Etienne. De algemene vergadering kwam meer samen dan juridisch noodzakelijk was en fungeerde als het werkforum.

De werking van de vereniging werd beschreven als gecoördineerd door een raad van bestuur met mandaatgroepen die worden opgericht met een bepaald doel.

Ouders, personeelsleden en leraars van scholen konden zich vrijwillig aanmelden om mee te doen in deze mandaatgroepen of in de raad van bestuur. Een evaluatie was voorzien op de algemene vergaderingen. Scholen droegen bij in de gezamenlijk gemaakte kosten naargelang hun aantal leerlingen. Jaarlijks werd een budget goedgekeurd en een afrekening voorgelegd.

Van in het begin leefden er in de scholen nog vele andere vragen: de vraag naar uitwisseling van ervaringen van leraren, de vraag naar navorming en bijscholing voor leraren, de vraag naar begeleiding, de behoefte aan een gezamenlijk tijdschrift, een internationale uitwisseling tussen leraren, een vraag van ouders die zich schooloverstijgend wilden organiseren, ...

Deze vragen werden aanvankelijk niet door de federatie opgenomen. Er waren immers ook de lerarenvereniging, als een vereniging van leraren in steinerscholen; de kleuterleidstersvereniging en de Vrije Volkshogeschool, waaruit later de Rudolf Steineracademie ontstond. Deze organisaties hebben eigen doelstellingen en een eigen werking, die zich echter, zij het slechts ten dele, eveneens richt tot de steinerscholen of tot de personeelsleden en/of ouders ervan. De terreinafbakening tussen deze leden-groepen, de academie als vormingsinstituut en dienstencentrum en de federatie als vereniging van schoolbesturen leek aanvankelijk duidelijk. Samenwerking en overleg gebeurden wel sporadisch. De federatie heeft zich echter nooit voorgenoemen 'het hele veld' in kaart te brengen of te organiseren.

Als belangenbehartiger van de scholen werd de federatie geconfronteerd met de dwingende nood aan een standpunt ten aanzien van de decreetale eindtermen, die aanvankelijk bedoeld waren voor algemeen gebruik. Eerst in het basisonderwijs en later ook in het secundair onderwijs ging men samenwerken rond het formuleren van alternatieve eindtermen en eigen leerplannen, geruggesteund door de uitspraak van het Arbitragehof. Een pedagogisch gestructureerd overleg tussen leraren bleek noodzakelijk om deze doelstelling van de schoolbesturen te bereiken. Even later was er een kans geld van de overheid te krijgen

voor het organiseren van nascholing en begeleiding van scholen, zoals de grote koepels. Toen was het nodig een derde doelstelling toe te voegen aan de eerder geformuleerde doelstellingen van de federatie:

c) Het organiseren van nascholing en pedagogische begeleiding.

Vanaf dan kreeg de federatie de mogelijkheid meer en meer ook in te gaan op de inhoudelijke vragen vanuit de scholen aansluitend bij het voorgaande, naast de belangenbehartiging binnen de Vlaamse onderwijscontext.

In het schooljaar 2001–2002 ontstond de behoefte de werking van de federatie te actualiseren en de doelstellingen ervan in een charter tussen de scholen te verwoorden. Vanaf goedkeuring door de algemene vergadering van 6 februari 2003 wil deze tekst de basis zijn van de samenwerking tussen de schoolbesturen van de steinerscholen in deze federatie zoals die vandaag gestalte wordt gegeven.

Aangepast en opnieuw bekrachtigd door de algemene vergadering van 20 februari 2008